

masies de vall de bianya (32)

la Casanova

Text:

JOSEP MURLÀ I GIRALT

LA CASANOVA: ALGUNES NOTÍCIES HISTÒRIQUES

El llinatge Casanova, amb algunes variants, és estès per un bon nombre de poblacions de parla catalana. És una contracció de casa nova, segons recull el Diccionari Català-Valencià-Balear, aplicada en toponímia. Dins la parròquia de Sant Salvador de Bianya hi havia, entre la segona meitat del segle XVIII i el començament del XIX diverses cases aixecades, pel que sembla, en temps aleshores poc reculats: la Casanova d'en Puigdevall (dit mas Passolas, masoveria), la Casanova de la Ferreria Xica, la Casanova d'en Puigdemont, la Casanova d'en Callís i la Casanova d'en Canelles. Es documenta, a més, la Casica nova de les Tremoledes (derivació de caseta) i la Casa de la Senyora. En alguna publicació es menciona la Casanova de Farró, però l'actual generació propietària de la coneguda pairalia no confirma aquesta possessió de Farró. Aquestes cases noves es degueren bastir en el segle XVIII, dins del període de bonança econòmica general que va comportar engrandiments, rehabilitacions i millores a les viles i als masos de pagès, a més d'inversions patrimonials arreu, i permeté alhora executar obres d'ampliació o reforma de qui sap quantes esglésies del país, com ho indiquen les dates gravades en carreus de Sant Martí de Capsec, Santa Margarida de Bianya, Sant Pere del Puig i altres edificis religiosos de la Vall de Bianya, sense oblidar les rectories.

D'aquells moments i dels posteriors no hi ha més informació. La documentació parroquial i municipal és inexistent, per les circumstàncies històriques viscudes. Fins al 1897 no s'esmentà la Casanova, del terme municipal de Sant Salvador de Bianya, i era una casa de pagès de propietat del Carrer (o Carré, com s'anotà durant molts anys), de la parròquia de Sant Pere del Puig, del terme de la Vall de Bianya. Com tantes altres pagesies, l'agricultura i la ramaderia eren els seus principals recursos de subsistència. El 1921 hi residien, des de feia divuit anys, Saturní Plana Carrera, de 63 anys, llaurador, natural de Capsec (Vall de Bianya); l'esposa Matilde Pailoró Tarrés, de 68 anys, de Montagut; la filla Carme, de 40 anys, Capsec, casada amb Joan Fajula Camps, de 43 anys, nat a Sant Salvador de Bianya; quatre filles d'aquest matrimoni nades a Sant Salvador de Bianya, i dues ties, germanes de la mare, nascudes a Capsec. El 1930 hi vivien, des de feia uns cinc anys, Joan Puig Delgar, com a cap de casa, vidu; una filla soltera, una altra de casada amb Juli Vilanova Plana i el fill del matrimoni, Joan. Quan s'efectuà un nou empadronament, el 1936, s'havia produït el canvi d'estadants, amb Josep Planagumà Suñé com a cap de casa, nat el 1852 a Santa Pau; l'esposa Sabina Feixas Casals, nascuda el 1867 a Sant Feliu de Pallerols; el fill Miquel, nat a la Vall de Bianya el 1891; la seva esposa Carme Serarols; i els fills Josep, Mercè i Maria, més l'oncle Josep Planagumà Feixas, de 32 anys i sense ofici concretat.

En passar els anys acabà per ser el cap o pare de família Josep Planagumà Serarols, traspassat el 2005, als 82 anys, casat amb Maria Berga Guinart, els quals tingueren els fills Miquel, Pere i Montserrat. Van ser els darrers masovers de la Casanova. Després del decés de Josep, la seva esposa passà a residir a Maià de Montcal, on vivia el fill gran, i va morir-hi el 2018, als 92 anys.

La casa i les terres de llavor de la Casanova eren propietat de la família resident al Carrer. Hi estaven domiciliats, al Carrer, el susdit any 1897, Elies Domènech Gorch, de 53 anys, casat amb Margarida Jordà Salavia, de 43 anys, i sis fills. Elies Domènech l'havia heretat. Passà al seu fill Jaume Domènech Jordà, esposat amb Dolors Prat Carola, i després el seu fill Elies Domènech Prat, finat el 2007, als 78 anys. S'havia unit en matrimoni amb Rosa Rubió Grabulosa, la qual va perir el 2019, als 83 anys. Tingueren els fills Dolors i Àngel. Aquest es va vendre la Casanova, el 2016, a l'economista i advocat bianyenc Miquel Márquez Obrador. Es començà tot seguit, la restauració i la reforma de la Casanova, la cabanya i l'entorn exterior que l'envolta, amb més de 10.000 m² de superfície. Des del primer moment es va projectar una intervenció respectuosa amb els edificis, procurant mantenir els pocs elements que deixaven testimoni del seu passat, i s'utilitzaren majoritàriament materials usuals a les pagesies de la contrada, com la pedra i la fusta. Les obres s'acabaren el 2020.

La professionalitat de l'empresa constructora, coneixedora de les tècniques i el mestratge del passat, més l'interès, les orientacions i l'encert dels propietaris de la casa, Miquel Márquez Obrador i Laura Rius Reixach, van fer possible una renovació integral de la casa, on es combina amb gust el passat i el present. A la planta baixa, on hi havia les antigues quadres i el corral, és ara una estança distribuïdora, centrada per un sòlid pilar antic que sosté una espectacular volta catalana, de formigó i enlluïda. En una dependència adjunta, utilitzada abans com a celler, es va consolidar el sostre amb una volta de canó que recorda l'aparell de les esglesioles romàniques. L'edifici es va alçar quelcom, per aprofitar millor l'espai superior, i en el primer i el segon pis s'hi han ubicat les sales adients per fer-hi una vida còmoda, amb disponibilitat dels aparells i els serveis necessaris en qualsevol llar.

Si es compara l'estat actual amb velles fotografies de 1948 i 2017 és evident que s'ha dignificat totalment l'edifici. Es van suprimir obres afegides amb el pas dels anys, com l'escala externa que permetia l'accés al primer pis, on s'habitava sobre les corts, i s'ha fet una reordenació de les obertures, per tal de donar més lluminositat a les habitacions. També es va consolidar el porxo (amb la terrassa, coberta i amb accés des de la

primera planta). Al costat de ponent de l'edifici s'hi va bastir una petita edificació complementària, destinada als electrodomèstics i a traster. A la teulada, tant la de la casa com de la cabana, s'hi posà una teula pardalera o espantabruixes, que és una peça de terra cuita ben característica de moltes cases dels voltants. A l'era, quan es va netejar de l'herbei que la cobria, es van recuperar un munt de rajoles, posteriorment reutilitzades fent un interessant dibuix o col·locació semicircular, per raó que no n'hi havia de suficients i s'hagué de completar amb un altre tipus de paviment. Algunes de les rajoles, com havia estat costum, mostren senyals distintius dels qui les va obrar. En sobresurt la que té el dibuix d'unes tisores, ben peculiar.

L'actuació del mestre de cases, paletes i manobres va incloure també la cabana propera. Utilitzada en el passat com a paller, també va ser refeta amb parets totalment de pedra i amb els sostres i les bigues de fusta. Destinada com la Casanova a turisme rural, ha estat adaptada per a ús de persones amb mobilitat reduïda, amb el confort que proporcionen el conjunt de les instal·lacions i la compartimentació de les seves dues plantes. La finca té una gran piscina (apta per a infants i adults) i un gran espai enjardinat, a més d'equipaments per a la pràctica d'alguns esports, sense deixar de banda un hort ecològic i una petita granja d'aviram i de cunicultura. La nau de l'antiga granja s'ha reconvertit en una gran sala polivalent, separada de la Casanova i la cabana, per tal de poder-hi celebrar esdeveniments de tot tipus (casaments, celebracions empresarials i familiars, trobades d'amics, etc.), i es completa amb un aparcament espaiós per a vehicles.

La Casanova, estretament integrada a la natura que l'envolta, és actualment un model de gestió basada en la sostenibilitat ambiental, per a gaudi dels interessats en el turisme rural o fer curtes estades a pagès, situada enmig d'una planúria que destaca per ser una de les zones paisatgístiques més boniques de la Vall de Bianya.

Imprès amb motiu de la reunió
celebrada el 24 de maig de 2025,
pels AMICS DE LA VALL DE BIANYA
a LA CASANOVA, de l'antic terme
de Sant Salvador de Bianya